

Utlåtande 2007:91 RII (Dnr 329-487/2007)

Minska den illegala affiseringen och förbättra möjligheterna till kultur- och evenemangsinformation i det offentliga rummet

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Trafik- och renhållningsnämnden ges i uppdrag att fortsätta sitt arbete för att minska den illegala affiseringen och förbättra möjligheterna till kultur- och evenemangsinformation i det offentliga rummet i enlighet med nämndens redovisning och med beaktande av vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. Kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och berörda kommunala lokaluthyrare ska beakta trafik- och renhållningsnämndens förslag samt vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Föredragande borgarrådet Mikael Söderlund anför följande.

Ärendet

Trafik- och renhållningsnämnden har i samarbete med bl.a. ett antal fack- och stadsdelsnämnder tagit fram förslag på hur staden kan arbeta vidare för att minska den illegala affiseringen. Samtidigt har en översyn gjorts av hur möjligheterna till kultur- och evenemangsinformation i det offentliga rummet skall kunna förbättras. Trafik- och renhållningsnämnden lyfter särskilt fram två aspekter av den illegala affiseringen, säkerhetsproblemen och förfulningen av det offentliga rummet. Nämnden visar på flera möjligheter som redan finns eller är på väg att tillskapas för den som vill marknadsföra ett kultur- eller idrottsevenemang utan att affisera illegalt. Ett stort antal förslag lämnas till hur staden kan arbeta vidare med frågan om förbättrade möjligheter till kultur- och evenemangsinformation och minskad illegal affisering.

Beredning

Trafik- och renhållningsnämndens förslag har remitterats till stadsledningskontoret. *Stadsledningskontoret* anser att illegal affischering liksom förbättrade möjligheter till kultur- och evenemangsinformation är angeläget att komma till rätta med. Detta som ett led i stadens strävan att bli en renare, snyggare och tryggare stad. Det är positivt om staden kan medverka till att möjligheterna ökar att genom olika media, befintliga och nya, nå ut med kultur- och evenemangsinformation. Kontoret vill dock understryka att detta måste ske under kontrollerade och avgränsade former, så att ambitionen att minska nedskräpningen samtidigt kan uppnås.

Mina synpunkter

Vi har från majoritetens sida varit mycket tydliga i vårt mål att Stockholm skall bli en trygg och snygg, ren och vacker stad. Vi vill också att vår stad ska vara full av kultur, evenemang och nöjesliv.

En ren och vacker stad är trevligare att bo och arbeta i, den är behagligare att besöka som turist och mer attraktiv att bedriva företagande och andra verksamheter i. Alla tjänar på att Stockholm hålls fri från smuts och skräp, och därför borde det vara naturligt att alla sluter upp inte bara bakom den ambitionen, utan även bakom de nödvändiga åtgärder som måste vidtas för att vi skall nå fram till det målet.

Erfarenheter visar att det inte är någon enkel sak att städa upp i Stockholm. Det kräver en rad åtgärder på en mängd olika plan. Majoriteten har tillfört nya medel och satt upp tydliga mål för hur vi vill att detta skall gå till. En ny klotterpolicy har antagits av kommunfullmäktige, trafikkontoret har organiserats för att effektivisera tiden från rapportering till åtgärd, vårstädningen har tidigarelagts och en omfattande kampanj för att förändra stockholmarnas attityder till nedskräpning har nyligen lanserats. Nu går vi vidare i detta viktiga arbete med en ansträngning som syftar till att minska den illegala affischeringen.

Många kulturutövare har problem att nå ut med sin information, eftersom det finns få möjligheter till laglig affischering i staden. Samtidigt ser vi att städningen av Stockholm årligen kostar skattebetalarna runt 100 miljoner kronor. Den illegala affischeringen är en bidragande orsak till detta. Det finns ingen principiell skillnad mellan att klistra upp anslag på någons privata hem och att göra det på någon av kommunens byggnader eller på en privat fastighetsägares fasader. Det rör sig i bägge fallen om ett brott som kan ge dryga böter och är inget som det går att se mellan fingrarna med.

En nolltolerans mot illegal affischering borde vara självklar för dem som menar att lagar och regler skall följas och för dem som ser de stora värden som är förbundna med en ren och snygg stad. Lika självklart är att det finns goda möjligheter att sprida information om allt det spännande som händer runt om i

staden. Inte minst mindre aktörer med begränsade möjligheter att marknadsföra sig på kommersiella utrymmen är ofta beroende av möjligheten att sprida sitt budskap i det offentliga rummet. Att öka möjligheterna till legal affischering skapar inte bara bättre möjligheter för exempelvis fria grupper att synas, utan bidrar förhoppningsvis också till att den illegala affischeringen minskar.

Därför är jag mycket glad över att vi parallellt med det arbete som görs för att minska den illegala affischeringen även förmått intensifiera arbetet med att ta fram ytor som lämpar sig för affischering och där detta kan ske inom lagens ramar. Inom kort kommer det att ske ett betydande tillskott av antalet fria affischeringsplatser i Stockholm, något som möjliggjorts i samarbete med en privat aktör. Arbetet med att förbättra dessa möjligheter ytterligare kommer att fortsätta.

Bilaga

Reservationer m.m.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Carin Jämtin* (s) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Trafik- och renhållningsnämnden uppdras att fortsätta sitt arbete för att minska den illegala affischeringen och förbättra möjligheterna till kultur- och evenemangsinformation i det offentliga rummet i enlighet med nämndens redovisning och med beaktande av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. Kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och berörda kommunala lokaluthyrare uppdras att fortsätta delta i arbetsgruppens arbete i enlighet med detta beslut.
3. Därutöver anföra följande.

Kommunstyrelsen delar föredragande borgarrådets uppfattning om betydelsen av en ren och vacker stad. Kommunstyrelsen delar också uppfattningen att det borde vara naturligt att alla sluter upp bakom detta. Det är därför glädjande att kunna konstatera att det råder total enighet i staden kring detta. Den förra majoriteten initierade arbetet med Stockholm- ren och vacker, och den nuvarande majoriteten fortsätter att framhålla vikten av denna målsättning.

Huvuddelen av de verktyg som trafikkontorets tjänsteutlåtande lyfter fram är väl kända och av sådan art att de motverkar illegal affischering och skapar utrymme för utökad information för kulturarrangemang och evenemang. Det är rätt väg att gå.

Kommunstyrelsen vill också lyfta fram betydelsen av att verkligen stärka samarbetet mellan staden och statliga myndigheter som exempelvis polismyndigheten. Erfarenheten säger att det är rätt väg att gå, både för att utveckla kommunens sociala arbete och polismyndighetens rättsvårdande uppgift.

Kommunstyrelsen ser med stor oro på de förslag som trafikkontoret redovisar rörande kommunens övriga förvaltningars möjlighet att agera utredande, dömande och bestraffande makt gentemot enskilda medborgare och verksamheter i Stockholm, men

också att inom ramen för sin verksamhet bedriva ”förebyggande” arbete. Det är av fyra skäl.

För det första finns en stor risk för en skönmässig och rättsosäker hantering där medborgare behandlas godtyckligt och där den utredande, dömande och bestraffande makten, som i det här fallet blir ett, knappast har den kompetens som krävs.

För det andra löser inte åtgärden problemet. Erfarenheten från Helsingfors i Finland, men också den kunskap vi har i Stockholm, är att illegal affischering skiljer sig från exempelvis klotter genom att den till stor del drivs av kommersiella intressen. Att rikta in arbetet på att bekämpa affischering från dem som har erhållit kommunala bidrag, eller bedriver verksamhet i kommunala lokaler, är att ensidigt bekämpa dem som kommunen av en eller anledning anser bedriver en god verksamhet och/eller behöver stöd. Den missar däremot huvuddelen av den illegala affischeringen som drivs av kommersiella krafter och alla som har lokaler eller intäkter från annat håll.

För det tredje är det självklart att medborgare i Sverige ska följa lagar och förordningar, och annars bestraffas enligt de straffvärden som fastställts. Ska kommunen börja bedriva rättsvårdande verksamhet och informera medborgare om hur de bör förhålla sig till lagar, förordningar och föreskrifter i allmänhet, så bör kommunen utveckla en något mer genomarbetad rättsfilosofisk hållning än vad som idag är för handen. Trafikkontoret själva har idag i uppgift att upprätthålla visa lagar och föreskrifter. Där har man inom ett område som mål att fyra av fem ska följa gällande bestämmelser. Vissa brott anses i den allmänna debatten av ledande samhällsföreträdare bäst mötas genom att man subventionerar brottslingarnas fortsatta verksamhet om de bedriver den lagligt istället. Åtminstone ett statsråd har medvetet brutit mot lagen och motiverar det med ideologisk övertygelse. Hur ska kommunen förhålla sig till sådant? Dyliga frågor måste redas ut tydligare innan kommunen tar på sig rollen att vägleda, utreda, döma och bestraffa medborgare.

För det fjärde finns en frågeställning kopplad till denna. Om kommunen ändå ska ta på sig en sådan roll, att upprätthålla lagen, varför ska endast denna brottslighet beivras inom ramen för kommunens verksamhet? Varför ska kriminella som ägnar sig åt annan brottslighet få bedriva sin verksamhet i kommunens lokaler, undkomma kommunal information om rikets lagar och kunna erhålla eventuella kommunala bidrag, subventioner eller service?

Mot denna bakgrund bör inte staden gå vidare med den del av ärendet som rör stadens agerande gentemot enskilda hyresgäster och bidragsmottagare innan underlaget har utvecklats på detta område och dessa frågeställningar besvarats.

Reservation anfördes av borgarrådet *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå förslaget om att kulturförvaltningen ska kunna dra in kommunala bidrag till organisationer om de har affischerat på ”fel” plats
2. därutöver anföra följande:

En levande stad är en stad med ett rikt kulturutbud med både stora och små kulturproducenter. Affischering är för många små kulturproducenter och idrottsföreningar en viktig kanal för att nå ut med information och marknadsföring. Att förbjuda och därtill

dra in kommunala bidrag vore dels ett dråpslag mot själva kulturverksamheten, dels att förse kulturförvaltningen med ett sisyfosarbete.

Det är positivt att trafikkontoret nu ska utreda möjligheterna för gratis, legalt affischeringsutrymme. Mindre penningstarka organisationer måste kunna göra sin röst hörd.

Dessutom tillför de stadsbilden färg och puls. Affischerna är från ett socialt och kulturellt perspektiv en tillgång i stadsbilden.

Reservation anfördes av borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande

1. I huvudsak tillstyrka förslaget att trafiknämnden får i uppdrag att fortsätta sitt arbete för att förbättra möjligheterna till kultur- och evenemangsinformation i det offentliga rummet och minska den illegala affischeringen enligt trafiknämndens och stadsledningskontorets utlåtande.
2. Kulturnämnden ges inte i uppdrag att dra in kommunala bidrag för arrangörer som använder sig av illegala metoder för att marknadsföra sitt evenemang.
3. Berörda nämnder och lokaluthyrare ska beakta trafik- och renhållningsnämndens förslag samt vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande utöver vad som anges i beslutspunkt 2.
4. Därutöver anförs följande.

Det är bra att majoriteten fortsätter det arbete som vår tidigare majoritet inledde med att öka möjligheterna till kultur- och evenemangsinformation i det offentliga rummet, även om man gör det i fel ordning och inte tillräckligt mycket. Den illegala affischeringen kan aldrig motverkas med kraft om inte de lagliga möjligheterna till affischering först utökas ordentligt.

Vi vill alla ha en vacker och ren stad. Nedklottrade väggar och anläggningar är inte trevligt för boende och är inte välkommande för besökare. Det medför stora onödiga kostnader som istället kan användas till att förbättra kvaliteten i våra verksamheter.

Att skapa forum för kommunikation genom att upplåta nya ytor samt vidareutveckla de former för fri information är positivt. Den kommersiella reklamen och de kommersiella ytorna tar över en allt större del av det öppna rummet. Då är det viktigt att man ser till att det finns ytor också för ickekommersiell verksamhet och för verksamhet med låg budget. Mycket av kulturverksamheten i Stockholm bärs fram av ideella krafter med små möjligheter att annonsera eller på annat sätt få tillgång till de kommersiella reklamytorna.

Vi kan dock aldrig acceptera att staden drar in kulturstöd till arrangörer som använder sig av illegala metoder för att marknadsföra sitt evenemang. Det är inte acceptabelt att staden villkorar stödet till det fria kulturlivet. Stadens kulturstöd ska fördelas utifrån konstnärliga bedömningar och kulturlivet ska präglas av åsikts- och yttrandefrihet. Dessutom anser vi att kulturförvaltningens minskade resurser ska användas till att utveckla kulturen i staden och inte till att leka polis över kommunala bidragstagare som affischerar på fel ställen. Det är också en ganska omöjlig uppgift att bevisa vem som har satt upp en affisch eller ett klistermärke. En aktör skulle därmed kunna bestraffas även om hon själv och de som bedriver marknadsföringen gör rätt.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Trafik- och renhållningsnämnden ges i uppdrag att fortsätta sitt arbete för att minska den illegala affischeringen och förbättra möjligheterna till kultur- och evenemangsinformation i det offentliga rummet i enlighet med nämndens redovisning och med beaktande av vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. Kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och berörda kommunala lokaluthyrare ska beakta trafik- och renhållningsnämndens förslag samt vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 30 maj 2007

På kommunstyrelsens vägnar:
KRISTINA AXÉN OLIN

Mikael Söderlund

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Tomas Rudin, Teres Lindberg* och *Malte Sigemalm* (alla s) med hänvisning till reservationen av (s) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Stefan Nilsson* (mp) med hänvisning till reservationen av (mp) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Inger Stark* (v) med hänvisning till reservationen av (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Trafik- och renhållningsnämnden har i samarbete med bl.a. ett antal fack- och stadsdelsnämnder tagit fram förslag på hur staden kan arbeta vidare för att minska den illegala affiseringen och förbättra möjligheterna till kultur- och evenemangsinformation i det offentliga rummet. Finansieringen skulle rymmas inom trafik- och renhållningsnämndens ordinarie budget. Trafik- och renhållningsnämnden lyfter särskilt fram två aspekter av den illegala affiseringen, säkerhetsproblemen samt nedskräpningen och förfulningen av det offentliga rummet. Nämnden visar på flera möjligheter som redan finns eller är på väg att tillskapas för den som vill marknadsföra ett kultur- eller idrottsevenemang utan att affisera illegalt. Ett stort antal förslag lämnas till hur staden kan arbeta vidare med frågan om förbättrade möjligheter till kultur- och evenemangsinformation och minskad illegal affisering.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 januari 2007 att godkänna och åberopa kontorets tjänsteutlåtande som svar på kommunstyrelsens uppdrag.

Reservation anfördes av vice ordförande Mirja Räihä Järvinen (s) samt ledamöterna Jimmy Lindgren (s), Jan Valeskog (s) och Annika Ödebrink (s), *bilaga*.

Reservation anfördes av ledamöterna Torhild Lamo (v) och Kajsa Stenfelt (v), *bilaga*.

Reservation anfördes av ledamot Mats Lindqvist (mp), *bilaga*.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 november 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har gett ett uppdrag innefattande att ta fram åtgärder för att minska den illegala affiseringen för en renare och trevligare stadsbild och samtidigt ge kulturarrangörer förbättrade möjligheter att marknadsföra sina verksamheter utan höga kostnader. Kommunstyrelsen fastslog också att föreslagna åtgärder ska inrymmas inom trafiknämndens ordinarie budget.

Efter samråd med innerstadens stadsdelsförvaltningar och andra berörda förvaltningar föreslår kontoret att nedanstående åtgärder ska vidtas.

Förbättrade möjligheter för kultur- och evenemangsinformation

Trafikkontoret ges i uppdrag att...

- arbeta vidare med "Affischplats Stockholm" genom att byta ut befintliga trekantspelare mot nya föremål som kompletterar kommersiell reklam med friaffischeringsmöjligheter i enlighet med de ansökningar som redan inkommit till kontoret.
- kontakta SL om att få till stånd friaffischeringsplatser på baksidan av turlis-torna på väderskydden vid busshållplatserna och på platser i T-banan.
- Tillåta att byggplank används för kultur- och evenemangsreklam.
- Utredda om en mindre ökning av antalet evenemangsbanér platser är möjligt
- Lokala annonstavlor, utformade typ de "affischplats Stockholm-tavlor" som kontoret idag, sätts ut i innerstaden minst c:a tio per stadsdel, samt vid ytterstadens knutpunkter. Dessa sätts ut i den takt som budgetramarna medger.
- Utredda om teknikskåp är möjliga att använda för kulturaffischering- dvs om Götgats-försöket kunde har gjorts på annat sätt och då fått ett mer lyckat utfall.

Stadsdelsnämnderna/förvaltningarna ges i uppdrag att...

- Utvidga användningsområdet för befintliga föreningsmeddelande-tavlor så att de inrymmer även kultur- och evenemangsreklam.

Minska den illegala affiseringen för en renare och trevligare stadsbild

Trafikkontoret ges i uppdrag att se över möjligheterna för ...

- att riva affischer och rensa klistermärken ska kunna ingå i städentreprenaderna
- att tvätta bort schablonmålning som är stötande på samma sätt som det som kommer att gälla för klotter enligt den nya klotterpolicyn.

Översynen bör ske i samband att i samband med att kontoret tar över ansvaret för barmarksrenhållningen av gatuummet och nya avtal tecknas vartefter de befintliga löper ut.

Trafikkontoret ges i uppdrag att se över möjligheterna att förenkla sanering av trafikordningar genom att

- genomföra ett försök i större skala vad gäller anti-sticker-färg på trafikordningar av olika slag.

Berörda kommunala lokaluthyrare ges i uppdrag att...

- införa klausuler mot användande av illegal affischering i kontrakt för lokaler som hyrs ut av staden

Kulturförvaltningen ges i uppdrag att...

- uppmana alla verksamheter som får stöd att följa lagar och övriga bestämmelser för affischering och marknadsföring samt att komplettera villkoren för kulturstöd med detta. Med bidragsbesluten ska informationsmaterial bifogas om vilka affischplatser som är legala.

- dra in kommunala bidrag för arrangörer som använder sig av illegala metoder för att marknadsföra sitt evenemang.

Se över regelverket så att det är anpassat för dagens Stockholm

Trafikkontoret i samarbete med stadsledningskontorets juridiska avdelning ges i uppdrag utreda om regelverket inklusive ordningsföreskrifterna kan anpassas för fungerande affischering, projicerad reklam och schablonmålning samt totalförbjuda klistermärken. I detta arbete ska särskild hänsyn tas till konstnärlig utövning.

Utökat samarbete mellan stadens förvaltningar, polismyndigheten och åklagarmyndigheten

Staden tillskriver polis och åklagarmyndighet för att få igång ett fungerande samarbetet vad gäller att beivra illegal affischering, uppsättande av klistermärken, schablonmålning samt projicering av budskap.

Information

Trafikkontoret ges i uppdrag att ta fram info-material om vad som står till buds och vilka regler som gäller samt tillse att denna information hålls ajour.

Bakgrund

Kommunstyrelsen gav under förra mandatperioden trafikkontoret i uppdrag att vara sammankallande i en arbetsgrupp bestående av representanter från idrottsförvaltningen, kulturförvaltningen, innerstadens stadsdelsförvaltningar och Stockholm Visitors Board. Arbetet skulle ske i samverkan med Fortum.

Arbetsgruppens uppdrag var att minska den illegala affischeringen för en renare och trevligare stadsbild och samtidigt ge kulturarrangörerna förbättrade möjligheter att marknadsföra sina verksamheter utan höga kostnader. Möjligheterna till kultur- och evenemangsinformation och informationsspridning för det fria kulturlivet skulle förbättras.

Finansiering skulle inrymmas inom trafiknämndens ordinarie budget.

Trafikkontoret fick gruppens uppdrag att göra en genomgång av tidigare åtgärder som genomförts / idéer som tagits fram och genomförts eller kasserats av olika skäl samt förslag till åtgärder möjliga att arbeta vidare med. Detta material har sedan behandlats av de ingående förvaltningarna på förvaltningsremiss – deras synpunkter finns redovisade i bilaga 1 till detta tjänsteutlåtande.

Kontoret har valt att stryka Fortum från remissrundan, eftersom Fortum bara berörs av eventuell användning av teknikskåp som affischbärare. Kommer staden fram till att vissa åtgärder ska vidtas kommer Fortum med i nästa steg av arbetet.

Problembild - Analys och konsekvenser

Budskap som vänder sig mot människor som rör sig på allmänna platser måste vara ett av de allra äldsta mass-kommunikationssätten som människor begagnat sig av. Steget från runristning till filmprojektorer har visserligen tagit lite tid, men i stort sätt vill vi fortfarande samma sak: få fram vårt budskap till andra människor. Och helst till så många som möjligt! Detta märks i Stockholm idag. Det räcker med en kort promenad i Stockholms innerstad en vanlig dag för att man, medvetet eller inte, ska mötas av dessa fenomen. Men vad är det egentligen man ser? Man kan se det på två sätt: det

sätt man meddelar sitt budskap på, kallat media nedan, eller också vilken typ av budskap man vill meddela. Alla budskap passar inte in i alla media.

Typer av media

1. Affischer; tejpade, klistrade, häftade, klamrade, fristående....
2. Klistermärken
3. Schablonmålade budskap
4. Projicerade budskap

Typer av budskap

1. Kultur och idrott, och andra typer av närliggande evenemang
Exempel: Musikklubbar, konserter, teaterföreställningar, konstutställningar, idrottsaktiviteter med publikt intresse, evenemang av olika slag dit allmänheten har tillträde fritt eller efter att ha skaffat biljett.
2. Meddelande av åsikter av olika slag -meningsutbyte, allmän upplysning
Exempel: politiska och religiösa budskap.
3. Konstnärligt skapande
Exempel: uppsättande av konstnärliga alster
4. Rent kommersiella budskap.
Exempel: Rea på soffasäng-butiken i Bredäng, ny cd släppt av hiphopbandet sioch-så.
5. Privata budskap
Exempel: Lägenhetsbyte önskas.

Olika budskap använder olika vilka media

		Typ av budskap				
Typ av media		Kultur och idrott	Åsikter	Konstnärligt skapande	Rent kommersiella budskap	Privata budskap
	Affisch	X	X	X	X	X
	Klistermärke		X	X	X	
	Schablonmålade budskap		X	X	X	
	Projicerade budskap				X	

Affischer sätts upp på fasader, byggnader och andra anordningar i gaturummet eller direkt på gångbanan. De tejpas, klistras, klamras, spikas, häftas fast på andra föremål. De ställs upp fristående eller på egna stolpar som bankas ned i marken.

Klistermärken trycks bland annat upp av stora musikproducenter, delas ut gratis i affärer, sätts upp på stolpar för gatubelysning och trafikmärken av gemene man i olika åldrar. En enkel och billig marknadsföring av en ny cd.

Gångbanor och betongfundament förses med schablonmålade budskap – både åsiktsyttringar och konstnärliga alster.

Företrädesvis kommersiella budskap projiceras än så länge på gångbanan framför dina fötter. Värre blir det om budskapet plötsligt dyker upp på körbanan eller i anslutning till övergångsstället. Var hamnar då trafikanternas uppmärksamhet?

Till en stor del sker ovanstående på ett strukturerat och planerat sätt. Det finns organisation kring uppsättningen. Rivs affischer ner av stadsdelsförvaltningen, fastighetsägare eller butiksägare sätts nya upp, ibland inom loppet av en timma, ibland snabbare. Affischer som inte tas ner, rivs ofta sönder eller blåser sönder och hänger i trasor längs väggar och elskåp. Andra ligger och skräpar längs trottoarer och gator. Sammantaget ger detta en nedgången bild tillsammans med alla uppsatta klisterlappar och allt klotter i de delar av gaturummet som drabbas. I mindre omfattning kan man tycka att det som beskrivs är oförargliga företeelser. Men i den omfattning som de idag förekommer bidrar de till stadsrummets förfall och behov av åtgärder i form av ökad städning och ökat underhåll. Gaturummets olika detaljer och anordningar tar stryk och klarar inte de livslängder som de är planerade att hålla utan att underhållsåtgärderna ökas på. Vilket tär både på den offentliga kassan och på plånboken för de privata aktörer som drabbas.

Lösa föremål i gaturummet gör att risken för skada på människor såväl som egendom ökar. Extra krångligt att ta sig fram blir det om man är rörelsehindrad eller synskadad. Stockholm ska vara världens mest tillgänglighetsanpassade huvudstad till år 2010. Staden lägger varje år ner stora pengar på tillgänglighetsanpassningar. Även trafiksäkerheten försämras av att trafikanternas uppmärksamhet minskar. Skador medför kostnader för den som drabbas.

Nya kommersiella reklamkanaler, typ klistermärken och projicering, tar på eget bevåg sig rättighet att nyttja annans egendom utan att någon ersättning utgår. Detta påverkar konkurrenssituationen på ett orättfärdigt sätt. Att samhället sedan tyst accepterar sådana fenomen underminerar befintligt regelverk.

Det finns många röster som vill att det ska finnas rätt till fri affischering. Några tycker att det är en naturlig del i en levande stadsbild. Oftast har man den uppfattningen att det är små kulturella evenemang som annonseras på detta sätt och att dessa aktörer inte har någon annan möjlighet att nå sin publik. Denna uppfattning ger dock inte hela bilden. Även stora ekonomiska intressen står bakom en stor del av den illegala affischeringen. "Flyposting" (=affischering på obetalt utrymme) är ett vedertaget begrepp inom reklam och PR-branschen. Det anses som ett mycket effektivt sätt att nå en ung publik/kundkrets som byggt upp ett misstroende mot andra former av reklam och marknadsföring.

Även föremål som befinner sig i eller gränsar mot stadens offentliga rum har ägare, såväl privata som offentliga. Det är dessa aktörer som städar, tvättar, rostskyddar, målar, putsar, planterar och på andra sätt åtgärdar spåren efter affischer, klistermärken mm. Ett både tröslöst och resurskrävande arbete. Resurser som så väl kunde behövas till annat. Miljöer som inte hålls efter vad gäller t ex olaglig affischering, klisterlappar och klotter uppfattas som områden som ingen bryr sig om. Ett sådant område riskerar att "gå ner sig" och enligt den sk "Broken window"- teorin tenderar brottsligheten att öka i dessa områden. Ett samhälle som visar tolerans mot ordningsstörningar och småbrott öppnar sig enligt detta resonemang för grov kriminalitet. Därför är det viktigt att reagera på tendenser till förfall.

Men Stockholm är och ska förbli en stad med ett stort utbud av kultur, sport och evenemang av olika slag. De rent kommersiella möjligheter som idag finns att marknadsföra detta är inte anpassade efter behoven. Platser för utomhusreklam riktade mot den lokala marknaden behövs. De evenemang som staden vill ha klarar inte heller alltid att betala de priser som utomhusreklammarknaden tar ut – Stockholms innerstad är flaggskeppet i de rikstäckande utomhusreklamserierna och prissättningen är därefter.

Konstnärlig utsmyckning, kanske framförallt när den sker spontant och på oväntade platser, får många av oss att lysa upp och le när vi passerar. Den gör stadsbilden levande och inte alltid så förutsägbar. ”Street-art” är en del av gaturummet men gränsen mot de fenomen som detta genomgång berör är flytande.

Med utgångspunkt i ovanstående är det lätt att konstatera att något borde göras. Försök har gjorts tidigare, i olika konstellationer och med olika förslag. Då lagstiftningen är krånglig, stadens eget regelverk omodernt och ansvaret fördelat mellan flera aktörer med olika ansvar, åsikter och möjligheter har det tidigare dock visat sig svårt att genomföra något konstruktivt och hållbart. Men en del har faktiskt genomförts. Med kompletteringar kan summan bli riktigt bra!

Alternativ idag

Nedan listas de möjligheter som idag på olika sätt står tillbuds för den som på något sätt vill marknadsföra ett kultur- eller idrottsevenemang utan att affischera illegalt.

Befintliga möjligheter

Föremål / platser	Bygg- lov	Polis- tillstånd	Kostar?	Kommentar
Stuprörs-affisivering -sätta upp affischer på fö- remål som inte är avsedda för detta ändamål.	Nej	Ja	Polis tar ut avgift för till- stånd	☐ Inte garan- terad plats ☐ Kräver även fastig- hetsägarens /anordningsä- garens till- stånd ☐ Kan skada underlag af- fischen fästs på ☐ Ned- skräpning... ☐ Hittills svårt att få tillstånd ☐ Får man tillstånd – svårt att häv- da sig mot illegal affi- sivering & svårt att fråga fastighets- ägaren om lov ☐ Bokas ge- nom polistill- stånd

Cirkusaffischeringsplatserna -av staden utpekade platser som av tradition används av cirkusarna	Nej	Ja	Ja Polisen och kom- munen	☐ Används i princip bara av cirkusarna och av EMA Tels-tar ☐ Kan förbe-redas för effek-tivare använd-ning. ☐ Bokas ge-nom polistill-stånd
Förenings-meddelandetavlor -trätavlor för "egen" affi-schering som sdf sköter	Nej	Nej	Nej	☐ Inte garan-terad plats ☐ Bara att sätta upp sin affisch själv ☐ Dessa ska enligt tradition endast användas för före-ningsmedde-landen inte för kommersiell reklam eller för kulturevene-mang.
Fristående "affischplats Stockholm"-tavlor -metalltavlor för friaffische-ring i city som ägs av tk och har skötts av sdf	Nej (innehas av tk)	Nej	Nej	☐ Inte garan-terad plats ☐ För få... ☐ Bygga ut över innersta-den? Men svårt att hitta plaster som accepteras av alla remiss-instanser ☐ Bara att sätta upp sin affisch själv

Kulturreklam-tavlorna -c:a 1000 affischplatser 70 x 100cm på belysningsstolpar	Nej	Nej	Ja	☐ Används främst av "kulturinstitutioner" ☐ Bokas genom "Kulturreklam AB" men ny upphandling på gång.
Evenemangsbanér -c:a 100 fästen för 1x4m baner vid infarter	Nej (tk)	Nej	Ja	☐ Dyrt att ta fram baneren ☐ Bokas genom TK
"Affischplats Stockholm" på telefonkioskerna -61 bakbelysta platser för 100x175 cm affischer	Nej (Telia)	Nej (Telia)	Ja	☐ Bokas via "Outstanding Media"
"Affischplats Stockholm" på stadsklockorna	Nej (Gobal Agencies)	Nej (Global Agencies)	Ja	☐ Bokas via "Global Agencies"

Utbyggnad på gång

Föremål / platser	Bygglov	Polis-tillstånd	Kostar?	Kommentar
"Affischplats Stockholm" på befintliga trekantsspelarplatser Antal inte fastställt ännu	Nej Innehas av reklam-ftg	Nej Innehas av reklam-ftg	Nej	☐ Utbyggnad av friaffischeringsmöjlighet ☐ Enligt nuvarande plan på plats under våren /sommaren 2007 ☐ Bara att sätta upp sin affisch själv

Möjligheter som provats tidigare men som inte fungerat av olika skäl

Sponsrade annonsmöjligheter i dagspress

Under en period tillhandahöll gatu- och fastighetskontoret en helsida i kvällspressen samt i en gratistidning som användes som en "affischeringstavla" för evenemang. Nyttjande av platsen kostade inte mer än framtagande av "affischen." Försöket fungerade organisatoriskt väl. Affischerarna organiserade själva kontakterna mot tidningen. Den illegala affischeringen minskade en del. Vissa diskussioner om konkurrensen gentemot betald plats i tidningen uppkom, men annars inget negativt. Dock klev inga andra sponsorer in på banan än gatu- och fastighetskontoret. Ett försök med avtal om samfinansiering med SAMI gick i stöpet, varvid försöket avbröts eftersom resurserna tröt.

Kalendarier på stadsinfotavlor

Under en period upplät gatu- och fastighetskontoret ett antal sidor på stadsinformationstavlor för evenemangskalendarier. Kalendarerna sammanställdes av Stockholm Information Service. Försöket avbröts. Dock fullt möjligt att återuppta om någon förvaltning (kulturförvaltningen, Stockholm Visitors Board?) tar på sig att hantera framtagande av själva kalendarier.

Affischplatser på elskåp

Affischplatser på elskåp testades under en period på Götgatsbacken. Försöket föll inte ut väl. Affischerarna hade svårt att organisera sig i en förening och hålla sig till avtalets villkor, alternativt att få alla affischerare att acceptera försöket. Möjligtvis kan affischering på elskåp organiseras på annat sätt och då få en bättre effekt. Det försök som genomfördes utesluter inte att den grundläggande idén som sådan ändå kan vara ett koncept värt att jobba vidare med, då det har många fördelar; ytorna finns redan på plats och innebär ingen utökad belamring av trånga ytor, de finns på eftertraktade platser som är svår att nyttja för annat mm.

Ytterligare förslag till möjliga åtgärder som diskuterats tidigare men av olika anledningar inte kommit till stånd

- Affischplatser för friaffischering på väderskydden
- Permanenta affischeringsplatser/ljusvitriner på de vedertagna ”cirkusaffischeringsplatserna”
- Samarbete med SL om affischeringsplatser i och i anslutning till tunnelbanan
- Ta fram informationsmaterial om vad som gäller och vilka möjligheter som står till buds. 1. Mer allmänt om vad som står till buds och 2. Med exakt adressanvisning till var föremålen står.
- Ta fram samstämmiga rutiner för hantering av illegal affischering över hela staden
- Införa klausuler mot användande av illegal affischering i kontrakt för lokaler som hyrs ut av staden
- Dra in kommunala bidrag om man använder sig av illegala metoder för att marknadsföra sitt evenemang.

Trafikkontorets förslag till åtgärder som kan vidtas

Efter att ha gått igenom vad som finns till buds idag, vads som testats tidigare samt inventerat förrådet på nya förslag, samt inhämtat synpunkter från remissinstanserna har kontoret kommit fram till att följande åtgärder kan vara möjliga att testa för att arbeta vidare med kommunstyrelsens uppdrag. Kontoret föreslår att staden beslutar arbeta vidare med detta på flera olika fronter, beskrivna under delrubrikerna nedan.

Förbättrade möjligheter för kultur- och evenemangsinformation

Trafikkontoret kan ...

- arbeta vidare med ”Affischplats Stockholm” genom att byta ut befintliga trekantspelare mot nya föremål som kompletterar kommersiell reklam med friaffischeringsmöjligheter i enlighet med de ansökningar som redan inkommit till kontoret.

- kontakta SL om att få till stånd friaaffischeringsplatser på baksidan av turlis-torna på väderskydden vid busshållplatserna och på platser vid T-bane-uppgångar.
- se över möjligheten till permanenta affischeringsplatser/ljusvitriner på de vedertagna "cirkusaffischeringsplatserna". Efter remissrundan stryks detta förslag på grund av stadsdelarnas önskemål att hålla parker och esplanader fria från affischering.
- tillåta att byggplank används för kultur- och evenemangsreklam.
- utreda om en mindre ökning av antalet evenemangsbanér platser är möjligt
- se över möjligheten att sätta ut lokala annonstavlor, utformade typ de "af-fischplats Stockholm-tavlor" som kontoret har idag, i innerstaden minst c:a tio per stadsdel, samt vid ytterstadens knutpunkter. Dessa sätts ut i den takt som budgetramarna medger.

Stadsdelarna kan...

- utvidga användningsområdet för befintliga föreningsmeddelande-tavlor så att de inrymmer även kultur- och evenemangsreklam.

Minska den illegala affischeringen för en renare och trevligare stadsbild

Trafikkontoret kan se över möjligheterna för ...

- att riva affischer och klistermärken ska ingå i städentreprenaderna.
- att tvätta bort schablonmålning som är stötande på samma sätt som det som gäller för klotter.

Översynen bör ske i samband att i samband med att kontoret tar över ansvaret för barmarksrenhållningen av gaturummet och nya avtal tecknas vartefter de befintliga löper ut, samt i samband med att klotterpolicyn arbetas om.

Trafikkontoret kan se över möjligheterna att förenkla sanering av trafikanordningar genom att

- genomföra ett försök i större skala vad gäller anti-sticker-färg på trafikanordningar av olika slag.

Berörda kommunala lokaluthyrare kan...

- införa klausuler mot användande av illegal affischering i kontrakt för lokaler som hyrs ut av staden

Kulturförvaltningen kan...

- uppmana alla verksamheter som får stöd att följa lagar och övriga bestämmelser för affischering och marknadsföring och komplettera villkoren för kulturstöd med detta. Med bidragsbesluten ska informationsmaterial bifogas om vilka affischplatser som är legala.
- dra in kommunala bidrag för arrangörer som använder sig av illegala metoder för att marknadsföra sitt evenemang.

Se över regelverket så att det är anpassat för dagens Stockholm

Trafikkontoret kan i samarbete med stadsledningskontorets juridiska avdelning...

- anpassa regelverket inklusive ordningsföreskrifterna för fungerande affischering, projicerad reklam, schablonmålning och konstnärlig utövning samt totalförbjuda uppsättning av klistermärken.

Utökat samarbete mellan stadens förvaltningar, polismyndigheten och åklagarmyndigheten

Staden kan tillskriva polis och åklagarmyndighet för att få igång ett fungerande samarbetet vad gäller att beivra illegal affischering, uppsättande av klistermärken, schablonmålning samt projicering av budskap.

Information

Trafikkontoret kan ...

- ta fram info-material om vad som står till buds och vilka regler som gäller samt tillse att denna information hålls ajour.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 mars 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunstyrelsen behandlade den 14 juni 2006 en rapport från kulturnämnden om försöksverksamhet med affischering på elskåp. I sammanhanget uppmanades dåvarande trafiknämnden att vara sammankallande i en grupp, som arbetar vidare för att minska den illegala affischeringen och förbättra möjligheterna till kultur- och evenemangsinformation i det offentliga rummet. Finansieringen skulle rymmas inom trafiknämndens ordinarie budget.

Ärendet

Trafikkontoret har tagit fram flera förslag på hur staden kan arbeta vidare för att minska den illegala affischeringen och samtidigt ge kulturarrangörer förbättrade möjligheter att marknadsföra sina verksamheter utan höga kostnader. Förslagen har tagits fram i samarbete med idrottsförvaltningen, kulturförvaltningen, innerstadens stadsdelsförvaltningar och Stockholm Visitors Board. Dåvarande trafiknämnden godkände i december 2006 trafikkontorets förslag och har överlämnat det till kommunstyrelsen för slutligt ställningstagande.

Budskap som vänder sig till människor som rör sig på allmänna platser förmedlas, enligt trafikkontoret, normalt genom fyra typer av media: affischer, klistermärken, schablonmålade budskap och projicerade budskap. Budskapen kan delas in i fem typer, nämligen kultur och idrott, åsikter, konstnärligt skapande, rent kommersiella budskap och privata budskap.

Trafikkontoret lyfter särskilt fram två aspekter av den illegala affischeringen: säkerhetsproblemen samt nedskräpningen och förfylningen av det offentliga rummet. Projicerade bilder kan, om de landar ”fel”, minska eller störa trafikanters uppmärksamhet.

Lösa föremål i gaturummet ökar risken för skador på såväl människor som egendom. Klisterlappar, klotter, söndertrasade affischer och liknande ger en nedgången bild av det drabbade gaturummet. Miljöer som inte hålls efter ger efterhand ett intryck av förfall, att ingen bryr sig. Kostnaderna är stora och ökar, enligt trafikkontoret, för städning och ökat underhåll. Detta drabbar alla som äger fast egendom, inte bara staden utan även privata fastighetsägare och andra aktörer.

Trafiknämnden skulle också se över hur staden kan förbättra möjligheterna till kultur- och evenemangsinformation i det offentliga rummet. Trafikkontoret visar på sammanlagt nio möjligheter som redan finns eller är på väg att tillskapas, några kostnadsfria, andra belagda med avgifter eller andra kostnader, för den som vill marknadsföra ett kultur- eller idrottsevenemang utan att affischera illegalt.

Trafiknämnden lämnar ett stort antal förslag till hur staden kan arbeta vidare med frågan om förbättrade möjligheter till kultur- och evenemangsinformation och minskad illegal affischering. Förslagen berör främst olika insatser från trafiknämndens sida, men även kulturnämnden och stadsdelsnämnderna berörs. Flertalet förslag är konkreta, exempelvis att tillåta att byggplank används för kultur- och evenemangsreklam eller att det ska ingå i städentreprenaderna att riva affischer och ta bort klistermärken. Kulturnämnden föreslås bl.a. få i uppdrag att dra in kommunala bidrag för arrangörer som använder sig av illegala metoder för att marknadsföra sitt evenemang.

Stadsledningskontorets synpunkter

Under många år har Stockholms stad haft en klart uttalad ambition att satsa på trygghetsskapande åtgärder av olika slag. Det innefattar brottsförebyggande arbete men också konkreta insatser som bättre belysning, klotterbekämpning, utökad städning och parkskötsel. Inom ramen för projektet "Stockholm – ren och vacker" genomfördes exempelvis under 2006 en omfattande kampanj och informationsinsats för att få stockholmarna att i ökad utsträckning använda stadens papperspellar. Stadens budget för 2007 innebär att ambitionsnivån ökar ytterligare, nu under devisen att "Stockholm ska vara en trygg, säker, ren och vacker stad". En städgaranti ska införas, de offentliga papperskorgarna tömmas inom 24 timmar efter anmälan, klotter ska saneras inom 24 timmar där skolor och förskolor är särskilt prioriterade. Staden ska också initiera en diskussion med förpackningsindustrin om nedgrävning av återvinningsstationerna. Detta och mycket till ska bidra till att göra Stockholm till en trygg och snygg stad.

Illegal affischering liksom förbättrade möjligheter till kultur- och evenemangsinformation är, enligt stadsledningskontoret, viktiga frågor att komma till rätta med, som ett led i stadens strävan att bli en renare, snyggare och tryggare stad. Men att "komma till rätta med" den illegala affischeringen och vidhängande nedskräpning och förfulning av stadsrummet får inte innebära att möjligheterna stryps för exempelvis fria teatergrupper och andra kulturutövare att nå ut med sitt budskap.

Stadsledningskontoret vill här understryka vikten av att staden, såsom trafiknämnden föreslår, arbetar för att i stället utöka möjligheterna att genom olika media, befintliga och nya, nå ut med kultur- och evenemangsinformation. Men detta måste ske under kontrollerade och avgränsade former så att ambitionen att minska nedskräpningen samtidigt kan uppnås.

Kostnaderna för de åtgärder som trafiknämnden föreslår ska rymmas inom befintlig budget. Detta framhålls också i trafikkontorets tjänsteutlåtande, och att utökade satsningar får tas i den takt som budgetramarna medger.

RESERVATIONER M.M.

Trafik- och renhållningsnämnden

Reservation anfördes av vice ordförande Mirja Räihä Järvinen (s) samt ledamöterna Jimmy Lindgren (s), Jan Valeskog (s) och Annika Ödebrink (s) enligt följande

Det är glädjande att också den nya majoriteten vill arbeta för att motverka illegal affischering och möjliggöra lega affischering för kultur- och evenemangsinformation i det offentliga rummet. Vi är dock tveksamma till att kommunen tar på sig uppgiften att både utreda, döma och bestraffa enskilda arrangörer för kriminella handlingar. Det är först och främst principiellt tveksamt. Det är inte heller säkert att kommunen har den typ av kompetens som krävs för sådan myndighetsutövning och risken för skönsmässig behandling är uppenbar. Att göra de få kulturhandläggare som kommer att finnas kvar efter de pågående nedskärningarna till en slags rättsvårdande myndigheter är knappast rätt väg att gå. Rimligare vore att polis och domstolar bekämpade brottsligheten och kommunen ägnar sig åt sina kompetensområden.

Reservation anfördes av ledamöterna Torhild Lamo (v) och Kajsa Stenfelt (v) enligt följande

Att skapa forum för kommunikation genom att upplåta nya ytor samt vidareutveckla de former för fri information så som trafikkontoret beskriver är positiva. Den kommersiella reklamen och de kommersiella ytorna tar över en allt större del av det öppna rummet. Då är det viktigt att man ser till att det finns ytor för kommunikation också för ickekommersiell verksamhet och för verksamhet med låg budget. Mycket av kulturverksamheten i Stockholm bärs fram av ideella krafter med små möjligheter till att annonsera eller på annat sätt få tillgång till de kommersiella reklamytorna. Vi ser därför positivt på stora delar av kontorets förslag till åtgärder.

Det är däremot inte acceptabelt att man skulle ge kulturförvaltningen i uppgift att agera polis överför kommunala bidragstagare som affischerar på fel ställen. Dels skulle detta innebära ökade utgifter för kulturförvaltningen som vi inte kan se täcks inom förslaget, alltså skulle det gå på bekostnad av annan kulturverksamhet och dels är det lite troligt att det skulle få någon större effekt. Dels kommer det fortfarande vara så att det är brist på tillrättalagda utrymmen, trots förslagen till åtgärder. Dels är det också så att det är svårt att veta vem som har satt upp affischen, många delar ut gratis affischer som del av sin marknadsföring och ännu svårare är det att veta vem som har satt upp ett klistermärke. En aktör skulle därmed kunna bestraffas även om den själv och de som bedriver marknadsföringen gör rätt.

Reservation anfördes av ledamot Mats Lindqvist (mp) enligt följande

Prioritet ett bör vara att utöka de legala möjligheterna till affischering. Innan det finns ett reellt alternativ till den illegala affischeringen så är det troligtvis ganska lönlöst att försöka få bukt med denna